19 Jaar, No. 132. -- 's HERTOGENBOSCH. -- Dingsdag 9 November 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staats- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS - PRIJS
Voor de Stad . . ƒ 12.
Franco per post. » 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN:
15 cents de regel.
behalve 35 cents zegel.

Thans moeten wij de bepalingen der nieuw ingediende ontwerpen van het strafwetboek, betrekkelijk het PLACET eenigszins nader beschouwen.

Blijkens art. 38 zal elke bedienaar van de godsdienst, die zonder voorafgaand verlof der Regering, heeft afgekondigd, verspreid of in druk uitgegeven eenige akte of eenig geschrift, onder welken naam of in welken vorm ook vervat, van eenige buitenlandsche geestelijke of kerkelijke vergadering of overheid, gestraft worden met correctionnele gevangenistraf van een tot drie jaren en geldboete van honderd tot duizend gulden, te zamen of afzonderlijk.

Het dispositief van dit artikel behoeft geene toelichting, het is duidelijk genoeg en de woorden om het zoo duidelijk mogelijk te maken, zijn ook niet gespaard. Het is HET REGT VAN PLACET DOOR [illegible] GESTAAFD.

Wat de strafbepalingen betreft, men ziet, dat de wetgever aan den regter eene groote ruimte gelaten heeft; dat deze ruimte niet dienen kan om, met in aanmerking nemen der *omstandigheden* van het feit, eene mindere of meerdere straf uittespreken, is duidelijk: het feit, waartegen de straf bepaald wordt, is eenig en kan in geen bijomstandigheden verdeeld worden: het geldt alleen het zonder voorafgaand verlof der Regering afkondigen, verspreiden of in druk uitgeven van eenige akte of eenig geschrift, onder welken naam of in welken vorm ook vervat, van eenige buitenlandsche geestelijke of kerkelijke vergadering of overheid.

De eenige *bijomstandigheid*, aan welke hier gedacht zou kunnen worden is de inhoud van het stuk zelf; doch dat de regter, wanneer hij over eene zaak in kwestie uitspraak moet doen, op dien inhoud geen regard kan of mag slaan, wordt duidelijk en gebiedend uitgedrukt door de woorden *eenige, eenig, onder welken naam of in welken vorm ook vervat.*

Wat zal dus den regter nopen, om in een geval, bij dit artikel voorzien, aan den beklaagde eene straf op te leggen van bijv. een jaar correctionnele gevangenisstraf, of een jaar en honderd gulden, of drie jaren, of drie jaren en duizend gulden boete, hetgeen zoo als men ziet nog al een aanmerkelijk onderscheid daarstelt? Niets anders dan het aanzien der personen, welke voor hem terecht zullen staan. En waarin zal dat aanzien van personen moeten bestaan? Voorzeker niet in den rang of stand van den beklaagde; want art. 40 zegt dat onder de benaming van bedienaren van de godsdienst in het wetboek begrepen worden alle geestelijken, al dan niet het leeraarsambt uitoefenende *zonder onderscheid van rang en benaming.*

En nu vragen wij, of de Catholijken al dan niet bezwaard worden door zulke strafbepalingen in een land, alwaar de overgroote meerderheid der regterlijke betrekkingen in handen der protestanten zijn en of de Catholijken, met al de mogelijk denkbare regtschapenheid, onpartijdigheid en regtsliefde der regters, niet verstoken zijn van den waarborg van gelijkheid in de grondwet omschreven?

Maar datzelfde artikel 38 behelst eene restrictie welke aldus luidt: „Hiervan zijn uitgezonderd die akten, welke uitsluitend gewetenszaken van bijzondere personen, of onderwerpen van kerkelijke leer en tucht betreffen."

Heeft de regering vermeend door deze beperking de pil voor de Catholijken (want alleen tegen de Catholijken zijn die vrijheidmoordende bepalingen gerigt) wat minder bitter te maken, dan heeft zij zich vergist. Want vooreerst kan er, naar ons inzien, in het gegeven onderwerp, geen weg tot transactie openstaan; ten andere is, zelfs met die *dosis* suiker, de pil nog te bitter en kan nog niet geslikt worden, om de eenvoudige reden, dat wij de pil in het geheel niet willen innemen, omdat zij slechts verwoesting in onze ingewanden kan veroorzaken.

En de beperking zelve? Het eerste lid derzelve is belagchelijk, want akten, welke uitsluitend gewetenszaken van bijzondere personen betreffen, worden niet afgekondigd, noch verspreid, noch in druk uitgegeven. Het tweede lid is in zekeren zin even bespottelijk; want al de akten, welke van Rome uitgaan en aan de catholijke wereld medegedeeld worden, betreffen niet anders dan onderwerpen van kerkelijke leer en tucht. Trouwens, het is toch wel genoegzaam bekend, dat de tijden niet meer daar zijn, dat Rome zich met tijdelijke of regeringszaken van andere landen inlaat; en wanneer het eenmaal weder mogt gebeuren, dat, *met overeenstemming der tijdelijke magten*, van het Vatikaan de beslissende stem over de lotgevallen van Europa mogt uitgaan, zoo en in voege als zulks in vorige eeuwen heeft plaats gehad (iets waartoe welligt het hope- en redelooze Europa eenmaal weder zijne toevlugt zal moeten nemen), dan zullen de strafbepalingen in het NEDERLANDSCH strafwetboek daartegen geen hinderpaal kunnen wezen.

Overigens houden wij deze tweede beperking voor even noodlottig dan de bepaling zelve. Wat zijn akten welke niet anders dan onderwerpen van kerkelijke leer en tucht betreffen? Aan wie is het overgelaten daarover te oordeelen? Aan de bedienaren van de godsdienst? Maar dan staan zij elken oogenblik aan vervolging bloot, wanneer slechts de zienswijze der Regering of harer agenten van de hunne verschilt en deze andere onderwerpen, dan die de kerkelijke leer of tucht betreffen zal kunnen vermeenen te zien; en al wordt dan die vervolging niet door eene veroordeeling gevolgd is zij reeds vernederend, aanstootelijk en grievend voor den bedienaar van de godsdienst, die er door getroffen is geworden. De godsdiensthaat zal in dat artikel en zijne beperking een wapen kunnen vinden, om den bedienaar van de godsdienst in onaangenaamheden te wikkelen; men kan altijd magtspreuken en valsche argumenten genoeg vinden, om te betwisten of eenige akte *alleen* de kerkelijke leer en tucht betreft. Nemen wij slechts een voorbeeld, hetwelk wij aanhalen, omdat wij vermeenen dat het door een der leden van de Kamer, bij de vorige behandeling van den II Titel is aangehaald geworden en ook de protestantsche drukpers er zich van bediend heeft. Hoe! heeft men gezegd, zal men in Nederland ongevraagd en ongestraft eene pauselijke bulle mogen afkondigen, waarin de vrijmetselarij veroordeeld en zij, die er aan gehecht zijn, met kerkelijke straffen bedreigd worden? En dat wel eene orde, welke het geluk en het zonderling voorregt geniet, van een prins van den Bloede, den Broeder des konings van Nederland, aan haar hoofd te hebben?

Zou nu eene pauselijke bulle tegen de vrijmetselarij eene akte zijn, welke alleen kerkelijke leer of tucht betreft? wij zeggen: *ja*, maar hoevele officieren van justitie zullen er gevonden worden die zeggen: *neen.* Zal nu een bedienaar van de godsdienst, die zoodanige bulle zonder voorafgaand verlof van de Regering afgekondigd, verspreid of in druk uitgegeven heeft, onvervolgd blijven? Dit is zeer twijfelachtig, en wie zal dan beslissen, of zoodanige bedienaar van de godsdienst volgens art. 38 schuldig en strafbaar is? De regter? Maar sedert wanneer heeft de Catholijke Kerk aan wereldsche Regeringen, aan agenten der

tie en aan regters de taak en de bevoegdheid opgedragen, om te beslissen, wat al dan niet tot hare leer of tucht behoort? Sedert wanneer heeft de tijdelijke magt het regt verkregen, om te bediscussieeren en te beslissen wat leer en tucht in de Catholijke Kerk is? Het protestantismus moge alles voor zich als leer en tucht aannemen, wat de Regeringen, welke het alleen door tijdelijke middelen in stand kunnen houden, het als dusdanig opleggen; de Catholijke Kerk, welke sedert achttien bestaat en alle Regeringen heeft zien geboren worden en sterven, behoudt aan zich alleen het regt en de bevoegdheid, om te beslissen wat *hare* leer, wat *hare* tucht is en dit regt en die bevoegdheid tevens, kan en zal zij zich door niemand laten ontnemen.

De bedienaren van de catholijke godsdienst kunnen dus niet, wanneer zij eene akte van hunne buitenlandsche wettige overheid ontvangen, aan de regering vragen, of deze ook onderwerpen, andere dan kerkelijke leer of tucht betreffende, behelzen, wijl zij aan de Regering de bevoegdheid om daarover te beslissen, niet kunnen toekennen en stellen zich bloot om wanneer zij die akten zonder voorafgaand verlof der Regering afkondigen, verspreiden en in druk uitgeven, omdat zij weten dat zij geene andere dan de genoemde onderwerpen betreffen, van door eene andersziende regering vervolgd te worden.

Wij voor ons aarzelen niet te verklaren dat, indien dat art. 38 *wet* worden *moet*, wij liever de beperking achter dat art. geplaatst, zouden weggelaten zien, dan behouden. Zij is dus voor ons geene weldaad of verzachting.

Doch ook de protestanten zullen gewis tegen deze beperking protesteren, omdat zij haar onder ander oogpunt zullen beschouwen. Zij zullen in die beperking eene concessie zien, door de Regering aan de Catholijken, aan de ultramontanen, aan de Jesuiten enz. gedaan, en daar hun geest wel onderdrukking, maar geene concessie ademt, zullen zij zich ongetwijfeld met alle krachten tegen de aanneming dier beperking verzetten.

Wij behoeven voorzeker slechts in het voorbijgaan te zeggen, dat wij deze beschouwingen over de voorgestelde bepalingen niet in het midden brengen, omdat wij die afkeuren en daarvoor betere verlangen. Wij behandelen ze *omdat ze voorgedragen zijn,* maar blijven niettemin protesteren tegen elke invoeging in het Wetboek van Strafregt, waarbij het regt van Placet wordt erkend en door strafbepalingen gestaafd. Indien wij dus de bepalingen, zoo als zij daar voorgedragen zijn, van naderbij, beschouwen, is het alleen om te doen zien, welde ongerymde en onhoudbare gevolgen het heeft wanneer men het gebied, waarop men te huis behoort en regten, welke wij de eersten zijn te eerbiedigen, verlaat, om zich op eens anders gebied te begeven en op eens anders regten in te grijpen. Wij houden ons dus bij hetgeen wij in het vorig nommer gezegd hebben: dat de Catholijken niet genoeg kunnen doen, mits zich altijd binnen de palen der orde en wettelijkheid houdende, om de voor de vrijheid van godsdienst en geweten zoo noodlottige bepalingen, welke in het voorgedragen strafwetboek gevoegd zijn, te doen intrekken of verwerpen.

ITALIE.

ROME, 25 october. Gewigtige benoemingen zijn het gevolg geweest van de twee groote maatregelen, welke de Paus genomen heeft betrekkelijk de instelling der stedelijke raden en van de *Consulta* van Staat. De kardinaal Altieri is benoemd tot president van de municipaliteit van Rome en de kardinaal Antonelli, president van de *Consulte*. De vici-president der *Consulte* is Mgr. Rusconi, thans pro-majordomo van Z. H.

Mgr. de Amici vervangt Mgr. Santucci, als ondersecretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken.

De aanstaande komst van lord Minto te Rome wekt de algemeene belangstelling; men zegt, dat het engelsch Kabinet eene krachtige nota aan het oostenrijksch heeft toegezonden, waarin het ten stelligste aangemaand wordt de zaken ten minste tot het statu quo terug te brengen.

De opening van diplomatieke betrekkingen tusschen den H. Stoel en de Porte wekt hier ook de bijzondere aandacht; zij is, in de buitenlandsche aangelegenheden de gewigtigste daad der regering van Pius IX. De Paus heeft dit ook begrepen, hij heeft gewild dat de Patriarch van Jerusalem, die de betrekking van nuncius apostoliek bij het hof van Konstantinopel gaat vervullen, door hemzelven op het Quirinaal zoude gewijd worden; hij heeft hem mondeling de voorafgaande instructiën medegedeeld en alles doet hopen dat de gedane keuze aan de hooge inzigten van den H. Vader zal beantwoorden. De patriarch van Jerusalem is een man, even merkwaardig door de schoonheid zijner gelaatstrekken, zijne indrukwekkende houding en manieren, als door zijne kunde en beschaafden geest; daarenboven is hij volmaakt bekend met de turksche taal en zeden, wijl hij tien jaren als zendeling in het Oosten heeft doorgebragt. De eerste bewerker dier betrekkingen, die in het afgeloopen jaar den Sultan raadde een ambassadeur naar Rome te zenden, de eerw. heer Demauri, is den patriarch als raad en secretaris toegevoegd.

— De droevige tooneelen welke den 25 october te Florence hebben plaats gehad, werden den volgenden dag hervat. Den 27 heeft het volk weder arrestatien gedaan en geweld gepleegd tegen de agenten der policie en in het algemeen tegen allen, welke beschuldigd werden de heerschende denkbeelden niet toegedaan te zijn. De *Patria* aarzelt niet dit gedrag gestrengelijk te gispen.

Bij het vertrek der brieven scheen Florence weder rustig geworden te zijn.

— De *Patria* meldt dat na de inneming van Gallicano de troepen van den hertog van Modena zich van Montignoso hebben meester gemaakt.

— De *Patria* van Florence meldt van den 28 dat de inwoners van Tivizzana, toen zij vernamen dat de troepen van Modena, naar Gallicano en Montignoso ingenomen te hebben, op hunne stad in aantogt waren, zich in allerijl gewapend hebben, om geweld met geweld te keeren. De troepen hebben echter eenen anderen weg genomen in de rigting van Massa Ducale, het gerucht werd zelfs verspreid dat de hertog van Modena bevel tot den aftogt gegeven had en voor alsnog van den strijd afzag.

— De twijfel welke nopens de politiek van den koning van Sardinie heerschte, sedert de gelijktijdige wegzending van de twee ministers Villamarina en de la Margeritha is thans geheel opgeheven. De koning heeft in eenen enkelen sprong den afstand weggenomen, welke hem nog van den Paus en van Toskanen afscheidde, door uit eigen beweging in alle takken van beheer hervormingen tot stand te brengen, welke nog veel verder gaan, dan zijne onderdanen hem gevraagd hadden.

De dekreten, door Koning Karel Albert uitgevaardigd ten gevolge van eenen op den 29 october gehouden raad, betreffen alles. Indien de uitvoering aan de inzigten van den souverein beantwoordt, waaraan men niet twijfelen mag, zal er eene volkomene hervorming in het regterlijk en beheerend stelsel tot stand gebragt worden. Eenige der ingevoerde verbeteringen zijn wezenlijk van het hoogste gewigt; zoo zijn, bijvoorbeeld, de openbaarheid der debatten en criminele zaken, de afschaffing van exceptionele regtsgebieden, welke nog in burgerlijke zaken bestonden, de oprigting van een hof van Cassatie; de regterlijke en administratieve eenheid door het gansche rijk, zelfs in het eiland Sardinie ingevoerd; de magt der policie meer beperkt en beter dan vroeger omschreven; de hervorming van het gemeente- en gewestelijk beheer en, eindelijk, een nieuw reglement betrekkelijk de drukpers, hetwelk ten doel heeft aan de vrijheid van discussie meer gemakkelijkheid te geven.

Ziedaar in het kort het geheel der hervormingen door den Koning van Sardinie ingevoerd en welke hem, met de dankbaarheid zijner onderdanen, gewis de goedkeuring van gansch Europa zullen doen verwerven.

Het is verblijdend te mogen denken, dat het grootmoedig initiatief, door Koning Karel Albert genomen, te danken is aan het grootsche voorbeeld, hetwelk Pius IX aan al de vorsten van Italie gegeven heeft en zonder hetwelk hetgeen thans in het Schiereiland voorvalt, geen dier vorsten in de gedachte zoude gekomen zijn.

HONGARIJE.

AGRAM, 26 october. Eergisteren heeft de Landdag der vereenigde koningrijken van Croatie, Slavonie en Dalmatie, welke in onze hoofdstad vergaderd is, met eenparige stemmen verklaard, dat de talen dier landen landstalen waren en bevolen dat zij respectievelijk, met uitsluiting van alle anderen, in alle openbare, geregtelijke en administratieve zaken der drie landen zouden gebruikt worden; met uitzondering alleen der diplomatieke en geregtelijke betrekkingen met het koningrijk Hongarije, waarin men, ingevolge de statuten van 1805, bij voortduring de latijnsche taal zal bezigen, tot dat het Zijner Keiz. Maj. behagen zal ook daar het gebruik der landtaal te veroorloven.

Deze maatregel heeft alhier de grootste blijdschap verwekt. Het talrijke publiek, hetwelk deze vergadering bijwoonde, hief den duizendmaal herhaalden kreet van *Leve het Vaderland!* aan. De dames rukten de bloemen van haar hoofd af om ze den gedeputeerden toe te werpen.

Des avonds hebben eenige duizenden van jongelingen eene wandeling bij fakkellicht ter eere van de leden van den landdag en hebben onder hunne vensters serenades gegeven.

Het dagblad van Agram heeft het besluit van den Landdag medegedeeld in een buitengewoon nommer, met blaauwe en roode letters gedrukt, en versierd met de gekleurde wapens van Croatie, Slavonie en Dalmatie.

ZWITSERLAND.

BERN, 31 october. De generaal Dufour zet met ijver zijne toebereidselen door en moet den 5 november een aanvang met de vijandelijkheden maken.

Uit Bazel schrijft men dat men aldaar in het geheel nog niet besloten heeft, om aan de oproeping van het eedgenootschappelijk bewind gevolg te geven. Wel vreest men dat de autoriteiten zich niet regtstreeks tegen die oproeping zullen durven verzetten, maar zij zullen, naar alle waarschijnlijkheid, zoo lang dralen als het maar eenigzins mogelijk is.

Twaalf der beste officieren van het contingent hebben reeds vroeger hun ontslag genomen, anderen zullen waarschijnlijk dat voorbeeld volgen indien het gouvernement zwak genoeg is, zich aan den eedgenootschappelijken oorlogsraad te onderwerpen. Een aantal jonge soldaten hebben reeds het land verlaten om niet verpligt te worden tegen hunne geloofsgenooten in het staatkundige te strijden.

De geest van de meerderheid der beide raden van Bazel is voortreffelijk; maar de Bazelsche conservatieven missen eenheid van werking en ook geestkracht.

In het kanton Solothurn weigeren vele opgeroepenen, om op te komen en de stad Solothurn zelve was ver van rustig te zijn.

— Uit Bern wordt geschreven dat het gouvernement van Appenzell zich in denzelfden zin als Neuburg verklaard heeft. Het weigert zijn contingent ter beschikking der Twaalf te stellen. In geval van nieuwe opdaging heeft het besloten de *landsgemeinde* op te roepen.

— De tijdingen tot den 1 november behelzen nog niets betrekkelijk het aanvangen der vijandelijkheden.

De Staatsraad van Neuburg heeft op aandrang van het Vorort, de troepen van het kanton onder het federaal kommando gesteld, doch tevens verklaard dat zij niet tegen den Sonderbund aangewend zouden worden, zonder een bepaald bevel van het Wetgevend Ligchaam.

Men vreest dat Bazelstad ook niet tegen de bevelen van het Vorort gestand zal blijven.

— De autoriteiten van Lucern hebben die stad in staat van beleg verklaard.

DUITSCHLAND.

Er gebeuren thans in Beijeren vreemde dingen. Niemand is onbekend met de verdiensten, de kunde en de herderlijke deugden van Mgr. den Aartsbisschop van Munchen, noch met de teedere en eerbiedige [illegible]heid, welke de Koning dien prelaat, voor de jongste ministerieele revolutie toedroeg. Als Aartsbisschop van Munchen is de prelaat lid der Eerste Kamer van Beijeren; deze stelling boezemt het ministerie Maurer eene hevige bezorgdheid in. Men zou er dus op bedacht zijn geweest hem te verwijderen, door hem eene *gouden brug* over te laten trekken. Tot dat einde zou het beijersch gouvernement met het oostenrijksch kabinet in geheime onderhandeling getreden zijn om van den Keizer van Oostenrijk te verkrijgen, dat Mgr. von Reisach verheven werd tot de waardigheid van coadjutor van den vermaarden patriarch aartsbisschop Ladislaus Parker, wiens beneficie een der rijkste van het koningrijk Hongarije is; het oostenrijksch kabinet, hetwelk met groot mishagen [illegible], wat er heden in Beijeren [illegible] Toen kwam het beijersch gouvernement op het denkbeeld, zich tot Rome te wenden, om voor den Aartsbisschop den Kardinaalshoed te verkrijgen, onder voorwaarde dat Mgr. von Reisach te Rome zijn verblijf zou vestigen. Maar de Paus weet te goed hoe onmisbaar de eerbiedwaardige kerkvoogd te Munchen is, om aan dit sluwe voorstel zijne toestemming te geven. Het beijersch ministerie had echter zoo stellig op den goeden uitslag dezer kunstgreep gerekend, dat een onderhandelaar reeds naar den aartsbisschop van Bamberg gezonden was, om hem den zetel van Munchen aan te bieden; doch deze antwoordde met eene smartelijke verontwaardiging. « Helaas! waarom ben ik nog niet slechts eenvoudig kapellaan! » Men had ook het oog gevestigd op den bisschop van Regensburg, om hem op den aartsbisschoppelijken zetel van Bamberg te verheffen, maar ook hier had de heer Maurer buiten de deugd en belangloosheid van den prelaat gerekend. Zijn voorstel werd te Regensburg even als te Bamberg ontvangen. Het is de *Kath. Zeit.* van het zuidelijk Duitschland welke ons deze zoo geheim gehoudene onderhandelingen en plannen aan den dag brengt. Wij herhalen die onder alle voorbehoud; het dagblad geeft echter dit verhaal als echt op en eindigt met deze woorden: » Hoe ongelukkig de kuiperij, welke wij aan den dag gebragt hebben, ook schijnen moge, zij is niettemin LETTERLIJK waar en toont dat op deze wereld de ondankbaarheid het loon der deugd is, en niets onbestendiger is dan de gunst der koningen.»

ENGELAND.

LONDEN, 3 november. De engelsche bank heeft van het vasteland ontvangen een millioen p. st. ontvangen.

— Den 5 october ll. waren te Manchester 24,317 spinners, die volle dagen werkten; 7,95[illegible] op halve dagen en 8,736 geheel zonder werk. [illegible] 2 november, was het getal der eersten gedaald tot 14,861; dat der tweeden opgeklommen tot 14,578 en dat der werklieden zonder werk tot 11,616. Te Achton zijn alle katoenfabrijken, op twee na, gesloten; te Blackburn zijn er zestien, te Stockport zeventien, te Dunkenfield tien, te Burnley zes en te Wigan twee, die hare werkzaamheden gestaakt hebben. Te Balton zijn meer dan 4000 werklieden ledig en een dubbel getal werkt slechts halve dagen.

IERLAND.

In de laatste vergadering van het repealgenootschap heeft de heer John O'Connell den naam van den heer Charles O'Connell, zijnen neef, van de lijsten des genootschaps doen schrappen, omdat hij gewerkt had ten voordeele der verkiezing van sir Lucius O'Brien, tory-kandidaat te Clare.

SPANJE.

MADRID 30 october. Men verzekert dat te Valladolid het paleis, hetwelk de infant don Francisco de Paula bewonen moet, in gereedheid wordt gebragt.

— Men zegt dat de heer Orlando het ministerie van finantien zal verlaten en door den heer Corasco zal vervangen worden.

PORTUGAL.

Uit Lissabon schrijft men dat koningin Dona Maria weigert, aan Costa-Cabral zijne plaats in den geheimen raad terug te geven en dat zij aan de vreemde diplomaten de verzekering heeft gegeven, dat het vertrek van dien persoon, niet alleen uit Lissabon maar zelfs uit het Rijk, haar hoogst aangenaam zoude zijn.

FRANKRIJK.

PARIJS 5 november. Men zegt dat de regter van instructie belast met de zaak van mej. de Luzy, het hare invrijheidstelling geconcludeerd heeft en dat zijn rapport eerstdaags ter raadkamer tot bepaalde uitspraak zal inkomen.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH, 8 November.

Wij hebben de zaak van den *kerkroof* te Heeswijk, waaraan door den *Ev. Kerkbode* zoo grooten omvang gegeven was, toegelicht zoo uit hetgeen de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* daarover, op eenen vrij officieelen toon gezegd had als hetgeen wij door particuliere berigten, waarop wij staat konden maken, vernomen hadden. De *Kerkbode* kon echter geen afstand doen van een verzinsel, hetwelk zoo zeer geschikt was om den haat tegen de catholijken bij de eenvoudige protestanten aan te vuren, en wilde ook geen ongelijk bekennen, dit ware ook niet Evangelisch geweest (!). Wij echter achtten het niet waardig nader over dit voorval met den *Kerkbode* in twist te komen, en zouden dus deze zaak niet meer aangehaald hebben. Doch wij konden en mogten niet nalaten het officieel *dementi*, hetwelk aan den *Kerkbode* gegeven wordt, uit het *Alg. Handelsblad* over te nemen; en bij die overneming brengen wij de welverdiende hulde van regtschapenheid onpartijdigheid en waarheidliefde aan den heer burgemeester van Dintber c. a. die, ofschoon Protestant, openlijk de waarheid, door den *Kerkbode* zoo schandelijk met voeten getreden, wraakt en zijn getuigenis in de schaal komt leggen. Ziehier wat het *Handelsblad* meldt:

Wij ontvangen wegens den zoogenaamden kerkroof te Heeswijk, den volgenden brief van den heer P. Gelpke, burgemeester dier gemeente en kerkvoogd der Hervormde gemeente aldaar:

» In het *Handelsblad* van 1 dezer gelezen hebbende, dat de *Evangelische Kerkbode*, niettegenstaande zulks reeds op eene genoegzaam officiele wijze was tegengesproken, blijft volhouden in het baar aan de hand gedaan onwaar berigt, aangaande de zoogenaamde kerkplundering der Hervormde kerk te Heeswijk, zoo verzoek ik de Redactie van het *Handelsblad* wel te willen mededeelen, dat de aan mij kenbaar gemaakte zaak van de reeds vermelde kerk, dadelijk is onderzocht, en geen zweem van kerkschennis, of vernieling van ameublement, evenmin als kerkboeken gedeeltelijk zouden verscheurd zijn geworden, alleen dat drie of vier kleine kinderen, terwijl de kerkdeur open stond, geheel onschuldig zijn binnengeloopen en op den trap van den predikstoel hebben gespeeld en noten gekraakt, waarbij het reeds zwakke deurtje alleen en niets anders dan eenige geringe beschadiging bekomen heeft. Zoodat alle verkeerde gevolgtrekkingen, welke uit het hierboven vermelde onwaar berigt gemaakt worden, voor rekening blijven van de *Evangelische Kerkbode* of zijne correspondenten."

— Wij deelen mede de navolgende circulaire van den minister van Financien, aan de heeren gouverneurs van de onderscheidene provincien, ten geleide van een ontwerp der wet tot herziening van de algemeene wet omtrent den ophef van de in- en uitgaande regte en accijnsen.

's Gravenhage, den 6den October 1847.

Bij de in behandeling zijnde herziening van de algemeene wet omtrent den ophef van de in- en uitgaande regten en accijnsen, van den 26sten augustus 1822, (*Staatsblad* n°. 38), is het mij noodzakelijk voorgekomen ook de kamers van koophandel en fabrijken op dit onderwerp te hooren.

Te dien einde heb ik het eerste ontwerp der wet welke de evengenoemde zoude moeten vervangen, zoo als dat bij mijn departement is opgemaakt, als concept te doen drukken. Ik heb de eer U Hoog Edel Gestr. daarvan mits deze eenige exemplaren te doen toekomen, en verzoek U Hoog Edel Gestr. uit mijnen naam daarvan aan de kamers van koophandel en fabrijken te .... een aantal van ...... exemplaren te willen toezenden, en deze collegien te verzoeken; om mij binnen vier weken na de ontvangst hunne aanmerkingen en beoordeeling van dit concept te willen doen toekomen door Uwer Hoog Edel Gestr. tusschenkomst.

Het spreekt van zelf dat het onderwerp van deze wet tot vele en uiteenloopende gevoelens aanleiding kan geven. Opdat het onderzoek van het concept derhalve tot het gewenschte doel moge leiden, zal het noodig zijn dat de kamers, bij de aanmerkingen die zij, hetzij op het voorgedragen stelsel, hetzij op enkele bepalingen der wet, zouden te maken hebben, niet alleen de reden vermelden waarom zij de voorgestelde bepaling minder wenschelijk houden, maar tevens uitdrukkelijk te kennen geven, welke bepalingen zij ter vervanging van de voorgestelde noodzakelijk achten, en dat zij tevens daarbij in het oog houden, welke bepalingen de handhaving van het bestaande belastingstelsel volstrekt vereischt.

Ik acht het bijna overbodig de aandacht der Kamers te vestigen op den meer vertrouwelijken aard der tegenwoordige mededeeling, en meen mij dan ook overtuigd te mogen houden, dat het ontwerp, als zijnde nog niet gearresteerd, beschouwd zal worden als een stuk dat niet voor openbare behandeling geschikt is, en dus nog geen voorwerp van beoordeeling in openbare dagbladen of andere publieke geschriften zijn kan. De omstandigheid dat hetzelve als eerste concept is gedrukt, en dus zelfs de redactie nog niet die beschaving heeft verkregen, welke zij noodig heeft, verbiedt dusdanige openbare behandeling van zelf.

De onderscheidene tarieven waarvan in het wetsontwerp wordt gewaagd, zullen later aan de Kamers worden medegedeeld.

(Ondanks die voorzorgen van den minister van Hall, die zich hier als een warmen vriend van openbaarheid (!) voordoet, is dat Concept, hetwelk zoo dringend aan de geheimhouding bevolen wordt, reeds in zijn geheel door de *Arnhemsche Courant* medegedeeld).

— Tot vreugde zijner betrekkingen en vrienden is eindelijk een einde gemaakt aan de gevangenisstraf van den heer van Hulst, die nog altijd, in spijt van de vrijspraak, welke kort na zijne veroordeeling over eene gelijke zaak was uitgesproken, voortduurde. Nadat gisteren morgen bekend was geworden, dat het verlof tot ontslag was aangekomen, spoedde zich dezelfde vriendenschaar, die hem in een treuriger oogenblik naar de gevangenis geleid had, uit Kampen herwaarts, en voerde hem met gejuich naar zijne woonplaats en in zijn gezin terug. (*Overijssel.*)

— Bij Zr. Ms. besluit van den 4 november 1847, n°. 88, is benoemd tot regter-plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te Maastricht, jhr. W. F. K. Dibbets, advokaat en plaatsvervangend kanton-regter aldaar.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van 3 November.

In deze zitting is de heer de Weichs de Wenne, overeenkomstig het advijs der commissie tot onderzoek zijner geloofsbrieven, als lid der Kamer toegelaten en heeft hij als zoodanig, na de gebruikelijke eeden afgelegd te hebben, zitting genomen.

De commissie van rapporteurs voor het wetsontwerp tot regeling van uitgaven en ontvangsten van het burgerlijk pensioenfonds en die voor het wets-ontwerp tot verlenging van den termijn van

den omloop der muntbilletten, hebbemover die wetsontwerpen algemeene verslagen uitgebragt en zijn de beraadslagingen daarover vastgesteld op Dingsdag aanstaande.

LATERE BERIGTEN.

Z. H. heeft bevolen dat de censor, die de artikelen van den *Contemporaneo*, waartegen de *Diario* een door ons medegedeeld protest heeft uitgevaardigd, tot nader order van zijne betrekking ontzet zou worden. Eenige jonge heethoofdigen hebben den heer Betti eene ovatie willen brengen en daarbij eenige onbehoorlijke kreten geuit, doch de bevolking bleef niet achter deze handelwijs te gispen.

(Het is bekend hoe de radikale bladen en bij ons de *Arnhemmer* met dat artikel van den *Contemporanco* gescherrnd hebben tegen de Cathôlijken.)

Het kanton Neuburg is door de divisie van Ochsenbein bezet. Deze bezetting heeft eerst ten doel om Neuburg tot het volbrengen zijner kantonnale verpligtingen te dwingen en ten anderen om de gemeenschap tusschen Freiburg, Lucern en het buitenland af te snijden.

De pruissische gouverneur van Neuburg heeft aan het Vorort verklaard dat dit kanton neutraal zou blijven en de ambassadeur van Pruissen zal Zwitserland verlaten zoodra de oorlog uitbarst.

De troepen van Graauwbunderland hebben stellig geweigerd tegen den Sonderbund op te rukken; het gouvernement wil afgevaardigden naar Bern zenden om voor te stellen nieuwe vredesonderhandelingen met de afgescheidene kantons te beproeven.

In de plaats van den heer Manuel Moreno Lopez, die door het ministerie Pacheco tot zaakgelastigde van Spanje te 's Hage benoemd was, is thans weder benoemd de heer Ruman Bugo, die in dezelfde hoofdstad vijftien jaren lang eene diplomatische betrekking bekleedde.

Advertentien.

*** Heden trof mij de gevoeligste slag mijns levens; na eene gelukkige Echtvereeniging van ruim 25 jaren, overleed tot mijne en mijner kinderen diepe droefheid, na eene ziekte van weinige dagen, in den ouderdom van circa 52 jaren, mijn dierbaar geliefde Echtgenoot GERRIT VAN DORTMOND, tijdig voorzien van de Sacramenten onzer Moeder de Heilige Kerk. Wij staren hem weemoedig na; de Algoede sterke ons, om dit treffend verlies met christelijke onderwerping te dragen.

GERARDINA COUWENBERG
Wed. *G. VAN DORTMOND.*

Kaatsheuvel Gemeente *Loonopzand*
den 29 October 1847.
Eenige Kennisgeving.

*** DE VENDUMEESTER *VAN DONGEN*, zal op Vrijdag den Twaalfden November e. k., des voormiddags ten tien ure, in den Tuin genaamd *het Spaaike*, op den Vughterdijk alhier, publiek opveilen en verkoopen:

Eene zeer schoone Collectie
VERSCHILLENDE FRUITBOOMEN.
Allen daags bevorens voor een ieder te zien.

MACHINERIEN.

Op zeer voordeelige voorwaarden, biedt men **uit de hand te Koop aan;**

EENE ZOO GOED ALS NIEUWE
STOOMMACHINE,
van 10 *à* 12 *Paardenkracht*,

met KETEL, IJZEREN SCHOORSTEEN, VERWARMINGSBUIZEN enz. Verder: een patent VOLBAK, SPOELBAK, drie IJZEREN ROUWMACHINEN, met de KAARDENIJZERS, twee extra goede TONDEUSES, eene der beste STOOMBORSTEL en DÉCATISEERMACHINE en meerdere MACHINERIE, een en ander toebehoorende aan eene nog in werking zijnde LAKENFABRIJK. Des verkiezende zoude men ook genegen zijn de geheele zaak in eens over te doen.

Nadere informatien begeerende adressere men zich met *franco* brieven onder de Letters A.Z. Poste restante te *Vaals*. Provincie *Limburg*.

HEERLIJKHEID
VAN
BAARDWIJK.

De Verkooping dezer HEERLIJKHEID met alle derzelver Regten, geregtigheden en ruim 35 Bunders LAND, ten vorigen jare aangekondigd doch destijds opgeschort, zal als nu plaats hebben:

De Provisionele, den 18 November 1847, te *Baardwijk*, ten Herberge van *ADRIANUS LOBER*, en de definitieve, te *Waalwijk*, 8 dagen daarna, en dus den 25 November, ten huize van *G. DE HAAN*, beiden des namiddags ten 4 ure precies.

Nadere informatien zijn op *franco* aanvrage te bekomen bij den Notaris *J. H. SCHADD*, te *Waalwijk*.

VERKOOPING
VAN
RIJKS-PAARDEN.

De HOOFD-ADMINISTRATIE van het 1ste *REGEMENT LANCIERS*, zal op Dingsdag den 23 November 1847, des middags ten 12 ure, op de Paradeplaats te *'s Hertogenbosch*, door het ministerie van den Notaris *VAN DE VEN*, *tegen dadelijke betaling* publiek VERKOOPEN:

Zeven op reform gestelde PAARDEN, tot gemeld Regement behoorende.

Een uur te voren ter verkoopplaats te bezigtigen.

STOOMBOOT-VAART
OP DE
MAAS,
TUSSCHEN
Venlo en Rotterdam.
ONDERNEMING
P. J. Berger.
HERVATTING VAN DIENST,

op *Maandag den* 8 *November* 1847 en vervolgens als vroeger:
Van *Venlo naar Rotterdam*, elken *Maandag* en *Donderdag*.
Van *Rotterdam* naar *Venlo*, elken *Dingsdag* en *Vrijdag*.
Vertrek 's morgens ten 4 ure.

*** *WILHELMUS HUYSMANS*, Notaris, residerende te *Eindhoven*, ten deze bij het hierna vermelde vonnis benoemd, zal achtervolgens het vonnis ten verzoeke van den heer WILHELMUS VAN REKUM, als in huwelijk hebbende Vrouwe CHARLOTTE THERESIA MARIA VAN DER HEYDEN, te *Stratum*, Eischer, ter eenre: en 1°. den heer HENDRIKUS ANTONIUS JOHANNES VAN DER HEYDEN, Medecinæ Doctor, te *Helmond*, 2°. den heer ANTONIUS JOHANNES VAN DER HEYDEN, 3°. Mejufvrouw ELISABETH JOHANNA VAN DER HEYDEN, 4°. Mejufvrouw ARNOLDINA THERESIA ANTONIA VAN DER HEYDEN, 5°. den heer JOHANNES EMERICUS VAN DER HEYDEN, te *Eindhoven* en 6°. den heer FRANCISCUS PETRUS NICOLAAS VAN HAL, Medecinæ Doctor, te *Vught*, als in huwelijk hebbende Vrouwe PHILIPPINA JOHANNA VAN DER HEYDEN, Gedaagden, ter andere zijde, door de Arrondissements-Regtbank zitting houdende te *Eindhoven*, op den 11 October 1847, tusschen de partijen contradictoir gewezen in de overkomst, door de partijen bij hare eerste verschijning voor gemelden Notaris, ingevolge proces-verbaal in dato den 23 October 1847, getroffen, om de onverdeeldheid tusschen voornoemde partijen te doen ophouden, met in acht neming der plaatselijke gebruiken, in het openbaar verkoopen, de navolgende tusschen dezelve onverdeeld zijnde GOEDEREN, gelegen te *Eindhoven*, als:

1° *KOOP.*

Een groot, aanzienlijk, hecht en sterk, modern HEERENHUIS, van ouds genaamd *den Engel*, bestaande in onderscheidene alle behangen gestukadoorde en geplafoneerde BOVENKAMERS, KEUKEN en KELDERS fraaije TRAP, ZOLDER, POORT of OPVAART met STALLINGE en KOETSHUIS, ERF en TUIN, te zamen groot 5 roeden 59 ellen, aan de Regter- en Vrij-Straten, kadastraal bekend in Sectie A N°s 595 en 596.

Met de dienstbaarheid van uitgang ten behoeve van den tuin, langs het poortje onder den volgenden koop.

2° *KOOP.*

Een HUIS en ERF, groot 1 roede 89 ellen, aan de Vrijstraat, kadastraal bekend in Sectie A N° 592, belast met de dienstbaarheid zoo als onder den eersten Koop is vermeld.

3e. *KOOP.*

De Koopen een en twee in Massa.

Te aanvaarden op gewone verhuisdag des voorjaars 1848, met de grondbelasting ingaande op den 1sten Januarij deszelfde jaars.

De betaling van den koopprijs is bepaald op den 2 Januarij 1848.

Deze VERKOOPING zal plaats hebben te *Eindhoven*, ten Koffijhuize van *CORNELIS PIETERSE*, Provisioneel op den 26 November 1847, Finaal op den 10 December 1847, telkens ten vier ure des namiddags.

De Verkoops-voorwaarden liggen ter lezing ten Kantore van voornoemden Notaris.

Openbare Verkooping
VAN
VRUCHTBARE, zoo ZAAI- als WEI-LANDEN,

gelegen in het KANTON *THOLEN*, PROVINCIE ZEELAND, en van $^1/_8$ gedeelte in den eigendom van eene Meestoof aldaar, ten overstaan van den Notaris *W. WAS*, residerende te *St. Maartensdijk*, te weten:

26 B. 04 R. 00 El. Zoo ZAAI- als WEILAND, gelegen in de Gemeente *St. Maartensdijk*.
6 » 61 » 90 » DITO, gelegen in de Gemeente *Scherpenisse*.
15 » 90 » 50 » DITO, gelegen in de Gemeente *Poortvliet*.

En een *achtste* gedeelte in den eigendom van de Oude Meestoof, staande en gelegen in de Gemeente *St. Maartensdijk*, aankomende de Erfgenamen van wijlen den Heer *J. S. S. BALLOT*, en medeëigenaren.

De 1e. Veiling, tot den inzet, zal plaats hebben, *op Maandag den* 22 *November* 1847, in de Herberg den Gouden Leeuw; en de 2e. Veiling, tot den Finalen Verkoop, *op Maandag den* 20 *December daaraanvolgende*, in de Herberg het Hof van Holland, beide dagen des avonds ten zes ure, in de Gemeente *St. Maartensdijk.*

OPGAVEN van de HOOGTE der Rivieren DE MAAS te Grave en van de DIEZE te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 ure.

DATUMS	MAAS TE GRAVE: BOVEN AP.		GEWASSEN.	GEVALLEN.	DIEZE TE 'S BOSCH: BOVEN O.		ONDER O.		GEWASSEN.	GEVALLEN.
Nov.	ell.	dm.	dm.	dm.	ellen	dm.	ellen	dm.	dm.	dm.
6	5	86	»	4	»	»	»	»	»	»
7	5	84	»	2	»	»	1	55	»	3
8	[illegible]	[illegible]	»	»	»	»	1	85	»	3
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

De O. te 's Bosch is 4 el 11 duim boven AP.

Ter Drukkerij van B. A. A. DE KOOI.